

Sygn. akt III AUa 212/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Marcjanna Górską (spr.) SA Elżbieta Czaja
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2013 r. w Lublinie

sprawy M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 7 stycznia 2013 r. sygn. akt VI U 1212/12

oddala apelację.

Sygn. akt.III AUa 212/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 lipca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił M. K. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodniła posiadania co najmniej 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy uznał za udowodniony okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie 19 lat 10 miesięcy i 25 dni. Do ogólnego stażu pracy nie zaliczono okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 3 lipca 1973 roku do 4 lipca 1975 roku, albowiem w tych okresach wnioskodawczyni nie była zameldowana u rodziców. Do stażu pracy w warunkach szczególnych nie zaliczono okresu od 8 czerwca 1981 roku do 30 września 1986 roku i od 17 czerwca 1991 roku do 30 czerwca 1997 roku udowodnianego świadectwem pracy w warunkach szczególnych, gdyż wynika z niego zajmowanie dwóch stanowisk laboranta i próbo biorecy.

W odwołaniu od tej decyzji M. K. domagała się jej zmiany i ustalenia prawa do emerytury. Zdaniem wnioskodawczynie, do stażu ubezpieczeniowego winien być doliczony okres pracy od 3 lipca 1973 roku do 4 lipca 1975 roku w gospodarstwie rolnym rodziców, zaś do stażu pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia w Cementowni (...) od 8 czerwca 1981 roku do 12 marca 2001 roku.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy podniósł, że odmówiono doliczenia do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy wnioskodawczynie w gospodarstwie rolnym rodziców, bowiem zdaniem organu rentowego wnioskodawczynie zamieszkiwała wówczas poza gospodarstwem rodziców, a tym samym nie miała możliwości wykonywania pracy w zakresie co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy. Ponadto nie zaliczono do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) SA w W. na stanowisku laborant – robotnik w przemyśle materiałów budowlanych, gdyż nie mogła wykonywać jednocześnie pracy w pełnym wymiarze czasu pracy na dwóch różnych stanowiskach.

Wyrokiem z dnia 7 stycznia 2013 roku Sąd Okręgowy w Radomiu zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał M. K. prawo do emerytury poczynając od dnia 2 lipca 2012 roku.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że M. K., urodzona (...), w dniu 25 czerwca 2012 roku złożyła wniosek o emeryturę. Organ rentowy na podstawie przedstawionych przez wnioskodawczynie dokumentów uznał za udowodniony okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie 19 lat 10 miesięcy i 25 dni. Do ogólnego stażu pracy nie zaliczono okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 3 lipca 1973 roku do 4 lipca 1975 roku, ponieważ w tych okresach wnioskodawczynie nie była zameldowana u rodziców. Do stażu pracy w warunkach szczególnych nie zaliczono okresu od 8 czerwca 1981 roku do 30 września 1986 roku i od 17 czerwca 1991 roku do 30 czerwca 1997 roku udowodnianego świadectwem pracy w warunkach szczególnych, gdyż wynika z niego zajmowanie dwóch stanowisk laboranta i próbobiorcy. Jako pracę w szczególnych warunkach organ rentowy uwzględnił zatrudnienie w okresach od 1 października 1986 roku do 15 grudnia 1988 roku i od 1 lipca 1997 roku do 31 grudnia 1998 roku, łącznie 3 lata 8 miesięcy 15 dni

Sąd w oparciu o zeznania świadków D. C., J. P. i zeznania wnioskodawczynie M. K. oraz zaświadczenie o zameldowaniu i świadectwo szkolne ustalił, że wnioskodawczynie w okresie od 3 lipca 1973 roku do 4 lipca 1975 roku zamieszkiwała z rodzicami, pracując w ich gospodarstwie rolnym, położonym w B. gm. M. o powierzchni około 4,59 ha. Uczęszczała wówczas do (...) Szkoły Zawodowej w S.. W tym czasie od 22 kwietnia 1972 roku do 19 lipca 1975 roku zameldowana w U. gm. S., jednak nie zamieszkiwała pod wskazanym adresem. Zmiana miejsca zameldowania była związana z wyborem szkoły. M. K. codziennie dojeżdżała do szkoły z miejsca zamieszkania. Z domu wychodziła około 7.10. Lekcje w szkole odbywały się w godzinach od 8.00. do 13.00. Do szkoły wnioskodawczynie dojeżdżała autobusem do dworca PKP w S., a następnie pociągiem do S.. Do domu wracała pomiędzy godziną 13 a 15. Wnioskodawczynie ma jednego brata, starszego o 8 lat. Wnioskodawczynie pracowała w gospodarstwie minimum 4 godzinny dziennie. M. K. pracowała przy żniwach, sadzeniu i wykopkach ziemniaków, karmieniu i opiece nad zwierzętami. W okresie zimowym doila krowy, skubała pierze. Wykonywała wszelkie prace potrzebne w gospodarstwie. W okresie letnim, podczas wakacji, niekiedy pracowała cały dzień. W gospodarstwie hodowano zwierzęta: 1 konia, 3 krowy, 6-8 świń, oraz kury i gęsi. Gospodarstwo miało charakter ogólny.

W okresie od 8 czerwca 1981 roku do 12 marca 2001 roku M. K. była zatrudniona w Cementowni (...) w W., następnie przekształconej w (...) SA – Cementownię (...) w W. na stanowisku próbobiorcy. W okresie od 16 grudnia 1988 roku do 16 czerwca 1991 roku przebywała na urlopie wychowawczym. Przez cały okres zatrudnienia wnioskodawczynie pracowała w laboratorium ruchowym przy pobieraniu próbek cementu, klinkieru, szlamu, klinkieru węgla. Wnioskodawczynie pobierała klinkier z 4 pieców. Wraz z palaczem obsługującym piec pobierała z pieca gorący klinkier o temp. 180 – 200 °C. Klinkier wsypywany był na sito i ręcznie przesiewany. Po zważeniu przenoszony był do laboratorium celem przeprowadzenia innych badań. Pobierała także węgiel mokry, pyły węglowe. Z pyłów robiono przesiewy, węgiel zaś był suszony. M. K. pobierała także próbki cementu z 8 młynów co 2 godziny. Dokonywała przesiewów, sprawdzała czas wiązania, część próbek przekazywała laborantom. Pobierała także próbki gipsu, który był ważony i suszony. Wyniki badań wpisywane były do książki. Pobierano także próbki szlamu z młynów szlamowych,

cementu z pakowni. Próbkę były także pobierana z każdego samochodu odbierającego cement. W pracy panowało duże zapylenie, hałas. Praca świadczona była w systemie jednozmianowym. Ustalenia powyższe, jak zaznaczył Sąd pierwszej instancji, znajdują potwierdzenie w dokumentach, t.j. umowach o pracę, angażach, świadectwie pracy, świadectwie pracy w warunkach szczególnych oraz zeznaniach świadków: świadków D. P., S. S., zeznaniach wnioskodawczyni M. K..

Oceniając przedstawiony stan faktyczny w zakresie dotyczącym pracy wnioskodawczyni w gospodarstwie rolnym rodziców, Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również jak okresy składkowe: okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki, przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia oraz przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Zdaniem Sądu Okręgowego, wobec spójnych zeznań świadków i wnioskodawczyni nie ma wątpliwości co do tego, że M. K. w spornym okresie zamieszkiwała wraz z rodzicami i wykonywała prace w gospodarstwie rolnym w wymiarze minimum 4 godzin dziennie. Według Sądu, fakt formalnego zameldowania nie przesądza, że wnioskodawczyni faktycznie mieszkała poza gospodarstwem rodziców. W toku rozprawy świadkowie podkreślali, że wnioskodawczyni stale mieszkała z rodzicami i mieszka tam do chwili obecnej. Zeznania świadków, według Sądu, są logiczne, spójne i zasługują na wiarygodność. Jednoznacznie wynika z nich, że w okresie od 3 lipca 1973 roku do 4 lipca 1975 roku wnioskodawczyni faktycznie mieszkała z rodzicami i pracowała w ich gospodarstwie w wymiarze przekraczającym 4 godziny dziennie. W związku z powyższym okres ten podlega doliczeniu do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawczyni.

Następnie Sąd pierwszej instancji cytując treść art. 184, 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 Nr 153, poz. 1227 j.t.) oraz § 2 ust. 1 § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm), Sąd wskazał, że pracownik będący kobietą, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek 55 lat, na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił posiadanie, co najmniej 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, rozwiązał stosunek pracy oraz nie przystąpił do OFE.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że w sprawie kwestią sporną było spełnienie przez wnioskodawczynię przesłanki dotyczącej wykonywania pracy w warunkach szczególnych wymienionej w wykazie A w wymiarze, co najmniej 15 lat.

W ocenie Sądu Okręgowego, zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala przyjąć, iż M. K. w spornych okresach wykonywała prace w warunkach szczególnych. Zeznania wnioskodawczyni, co do charakteru wykonywanej pracy potwierdzili świadkowie zeznający w toku procesu. Zarówno świadek D. P., jak i świadek S. S., które pracowały z wnioskodawczynią, wskazały czynności jakie wykonywała wnioskodawczyni, wskazały zagrożenia występujące na danym stanowisku pracy. Według Sądu, zeznania świadków są spójne z twierdzeniami wnioskodawczyni i jako takie stanowią miarodajny dowód w sprawie, zwłaszcza, że są zgodne z zachowanymi dokumentami pracowniczymi. Przeprowadzone postępowanie, zdaniem Sądu pierwszej instancji potwierdziło, że wnioskodawczyni świadczyła w spornych okresach od 8 czerwca 1981 roku do 30 września 1986 roku i od 17 czerwca 1991 roku do 30 czerwca 1997 roku pracę w warunkach szczególnych przy pobieraniu próbek. Także akta osobowe nie zawierają zapisu o zajmowaniu stanowiska innego niż laborant – próbobiorca.

Sąd uznał, że nieuzasadniony jest zarzut organu rentowego, iż wnioskodawczyni zajmowała dwa stanowiska, bowiem jest to kwestia tylko i wyłącznie nazewnictwa użytego w dokumentach. W rezultacie przyjął, że M. K. w okresach od 8 czerwca 1981 roku do 30 września 1986 roku (5 lat 3 miesiące 23 dni) i od 17 czerwca 1991 roku do 30 czerwca 1997 roku

(6 lat 14 dni) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała czynności wskazane w wykazie A, dziale V, poz. 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze – prace przy produkcji materiałów azbestowo – cementowych, co po doliczeniu okresu uwzględnionego przez organ rentowy powoduje, że wnioskodawczyni udokumentowała łącznie 15 lat 24 dni pracy w warunkach szczególnych.

Spełniła zatem przesłanki określone w art. 32 w związku z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poczynając od 2 lipca 2012 roku, kiedy to osiągnęła wymagany wiek 55 lat..

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną i orzekł jak w wyroku.

Apelację od tego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, t.j. art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz § 2 ust. 1 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) poprzez zaliczenie do okresu pracy w szczególnych warunkach okresów niezdolności do pracy przypadających po dniu 14 listopada 1991 roku, jak również uwzględnienie pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w sytuacji, gdy wnioskodawczyni zameldowana była w miejscowości, w której uczęszczała do szkoły a w konsekwencji przyznanie prawa osobie niespełniającej warunków do przyznania świadczenia.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że nie zgadza się ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji, który do okresu pracy w szczególnych warunkach zaliczył okresy pobierania przez ubezpieczoną zasiłku chorobowego w rozmiarze 1 miesiąca i 20 dni. Po ich wyłączeniu udowodniony przez M. K. okres pracy w szczególnych warunkach wynosiłby 14 lat, 11 miesięcy i 6 dni, a zatem nie jest spełniony warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Bezzasadnie, zdaniem apelanta, Sąd Okręgowy uwzględnił wnioskodawczyni do ogólnego stażu ubezpieczeniowego okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Nie można bowiem zaakceptować stanowiska Sądu, że zameldowanie wnioskodawczyni poza miejscem położenia gospodarstwa rolnego było fikcyjne. Przyjęcia do (...) w S. do której uczęszczała wnioskodawczyni, nie były ograniczone do kandydatów zamieszkałych tylko w tej miejscowości, a tym samym nie było potrzeby fikcyjnego zameldowania. Dojeżdżając do szkoły wnioskodawczyni, zdaniem organu rentowego, nie miała możliwości pracy w gospodarstwie rolnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd pierwszej instancji przeprowadził właściwe postępowanie dowodowe a wydany wyrok jest zgodny z prawem.

Przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie było prawo M. K. do emerytury na warunkach określonych w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Przepis ten w brzmieniu obowiązującym na dzień wydania zaskarżonej decyzji w ust. 1 stanowi, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn).

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Jak wynika zatem z treści cytowanego przepisu jednym z warunków koniecznych dla nabycia prawa do emerytury jest legitymowanie się na dzień 1 stycznia 1999 roku okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach wymaganym w przepisach dotychczasowych. Oznacza to, że w tym zakresie zastosowanie znajdują przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.), co prawidłowo przyjął Sąd pierwszej instancji.

W myśl § 2 ust.1 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do wcześniejszej emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Prawo do emerytury, stosownie do treści § 4 ust.1 rozporządzenia, nabywa pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: - 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy kwestią sporną pozostawało spełnienie przez wnioskodawczynię na dzień 1 stycznia 1999 roku warunków dotyczących posiadania wymaganego stażu ogólnego w rozmiarze, co najmniej 20 lat, jak i tzw. stażu szczególnego wynoszącego, co najmniej 15 lat.

Odnosząc się do ustaleń Sądu pierwszej instancji w zakresie dotyczącym legitymowania się przez wnioskodawczynię wymaganym stażem ogólnym, Sąd Apelacyjny ustalenia te podziela, aczkolwiek stanowisko Sądu wymaga korekty.

Przypomnieć na wstępie należy, że możliwość uwzględnienia pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia przewiduje przepis art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227). Stanowi on, że przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując jako okresy składkowe, przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Cytowany przepis, jak też inne przepisy ustawy, nie wyjaśnia znaczenia użytego w nim zwrotu „praca w gospodarstwie rolnym”. Jego treść, a w szczególności kryteria pozwalające na uznanie, iż czynności wykonywane w gospodarstwie rolnym stanowią pracę w gospodarstwie rolnym określa ukształtowane na jego tle oraz obowiązującego wcześniej analogicznego unormowania zawartego w art. 5 ustawy z dnia 17 października 1991 roku o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) orzecznictwo Sądu Najwyższego.

Podzielając wywody Sądu pierwszej instancji dotyczące rozmiaru w jakim winna być wykonywana praca w gospodarstwie rolnym podkreślić należy, iż warunek ten nie wyczerpuje kryteriów pozwalających na uwzględnienie jej do uzupełnienia pracowniczego stażu emerytalnego. Praca ta musi mieć bowiem charakter stały, co oznacza gotowość (dyspozycyjność) do wykonywania pracy rolniczej, gdy wymaga tego sytuacja (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2001 roku, II UKN 466/00 – 2003 roku, nr 7, poz. 186 oraz z 10 maja 2000 roku, II UKN 535/99 – OSNP z 2001 roku, nr 21, poz. 650). Wymogom tym, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie odpowiada praca wykonywana przez M. K. w okresie uczęszczania do (...) Szkoły Zawodowej w S., nawet przy podzieleniu stanowiska Sądu Okręgowego, że w tym okresie zamieszkiwała z rodzicami i dojeżdżała do szkoły. Fakt ten jednak nie podważa ustaleń Sądu,

co do legitymowania się przez wnioskodawczynię wymaganym stażem ogólnym albowiem, jak wynika dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych istnieje możliwość uzupełnienia posiadanych okresów składkowych i nieskładkowych wyliczonych przez organ rentowy, t.j. w rozmiarze 19 lat, 10 miesięcy i 25 dni, pracą w gospodarstwie rolnym wykonywaną przez wnioskodawczynię w okresie wakacji. Poza sporem bowiem jest, że wnioskodawczyni w okresie od 1 września 1972 roku do 20 czerwca 1975 roku uczęszczała do szkoły, a zatem po ukończeniu 16 roku życia (2 lipca 1973 roku) pracowała w gospodarstwie rodziców w okresie wakacji od 2 lipca do 31 sierpnia 1973 roku i od 20 czerwca do 31 sierpnia 1974 roku. Z zeznań świadków, niekwestionowanych w tej części przez apelację wynika, że w wnioskodawczyni w okresie wakacji pracowała w gospodarstwie rodziców. Praca jej w tym okresie odpowiadała wymienionym wyżej wymogom wynikającym z cytowanego wcześniej art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy i podlegała uwzględnieniu do ogólnego stażu pracy.

Sąd Apelacyjny podziela w pełni pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 19 grudnia 2000 roku, II UKN 155/00 (LEX nr 46840), że przy ustaleniu prawa do emerytury uwzględnia się okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, świadczonej przed dniem 1 stycznia 1983 r. w wymiarze przekraczającym połowę pełnego wymiaru czasu pracy, także w czasie wakacji szkolnych.

W świetle powyższego stanowisko apelacji kwestionujące te ustalenia uznać należało za chybione.

W sposób analogiczny ocenić należy zarzuty dotyczące bezpodstawnego uwzględnienia przez Sąd pierwszej instancji do okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, okresów pobierania zasiłku chorobowego od 16 marca do 21 marca 1992 roku, od 4 maja do 6 maja 1992 roku, od 20 czerwca do 26 czerwca 1992 roku, od 2 listopada do 20 listopada 1992 roku, od 7 lipca do 13 lipca 1994 roku, od 22 lipca do 28 lipca 1996 i 5 września 1996 roku w łącznym rozmiarze 1 miesiąca i 20 dni, albowiem zgodnie z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie uwzględnia się okresów, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Przedmiotowa materia była już przedmiotem oceny Sądu Najwyższego, który między innymi w wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 roku, II UK 313/09 (LEX nr 987667) stwierdził jednoznacznie, że osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 lipca 2004 r. Sytuacja osób wymienionych w art. 184 ustawy, opisywana jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe.

Reasumując powyższe uznać należało, że Sąd Okręgowy nie naruszając wskazanego w apelacji prawa materialnego ustalił, że M. K. spełnia warunki do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając powyższe na uwadze i z mocy art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.